

MAZLUMDER'in atışma Surecindeki Basın Açıklamalarının ve Raporlarının "Tek Taraflılık" İddiası Bağlamında İncelenmesi

Mart, 2016

TAKDİM

Bu çalışma, MAZLUMDER'in 7 Haziran 2015 tarihinden sonra başlayan çatışmalı süreçteki tavrını ortaya koymak üzere hazırlamıştır. Amaç, özellikle bazı çevreler tarafından MAZLUMDER hakkında kamuoyunda oluşturulmak istenen algının gerçeği yansıtmadığını göstermektir. Dolayısıyla mezkur süreç içinde yaşanan hadiseler karşısında MAZLUMDER'in yaptığı açıklamalar ve raporlardan örnekler verilerek, bu süreçteki gelişmelerde tek taraflı davranıldığına dair eleştirilerin gerçeklerle örtüşmediğine dikkat çekilecektir.

Basın açıklamalarından ve raporlamalardan bazı pasajlar alıntılanarak özetlenecek süreçteki tüm çalışmalar daha detaylı ve bütüncül bir bakış açısıyla incelendiği görülecektir ki; MAZLUMDER'in bu süreçteki önceliği, yoğun insan hakları ihlallerine sebebiyet veren tüm çatışmaların ve eylemlerin bir an önce son bulmasını sağlamaktır.

Şüphesiz ki MAZLUMDER de her kişi ve kurum gibi eleştiriye açıktır. Kurum içi ve kurumlar arası her türlü iletişim ve diyalog kanalının açık olduğu ve birlikte çalışma yönteminin yürürlükte olduğu MAZLUMDER, tüm bu süreçlerde her türlü eleştiriye dinlemiş ve özdeğerlendirmeyi ihmal etmeme çabasını sürdürmüştür. Okuyacağınız bu çalışma, bir yönüyle MAZLUMDER'in süreç içinde kendisine yöneltilen eleştirileri dikkatle incelediğini göstermektedir. Diğer yönüyle de; eleştirinin ötesine geçerek, mesnetsiz iddialarla kamuoyunda yanlış algılar oluşturmak isteyenlere karşı, hem MAZLUMDER'in kurumsallığını koruma hem de onlarca üyesinin ve yöneticisinin emeğinin hakkını savunma amacı taşımaktadır.

1. BÖLÜM: Çatışma Sürecindeki Basın Açıklamalarının “Tek Tarafılık” İddiası Bağlamında İncelenmesi

Çözüm Süreci'nin bozulması ve çatışmacı paradigmanın yeniden sahaya hakim olmaya başlamasıyla, insan hakları mücadelesi yürüten sivil toplum örgütlerinin hem sorumlulukları hem de bu sorumluluklarını yerine getirme çabasından dolayı alanda çalışanlara yönelik ithamlar artmaktadır. MAZLUMDER de bu tür ithamlardan nasibini almakta, özellikle resmin tamamını görmek yerine sadece bir parçasına bakanların “tarafgirlik” iddiasıyla karşılaşmaktadır.

Çatışma sürecinde politik bir taraf tutarak sorunun doğrudan muhatabı olanlar, MAZLUMDER'in ortaya koymaya çalıştığı tabloyu da kendi durduğu yerden bakarak görmekte, haliyle buna göre yorumlamaktadır. Oysaki MAZLUMDER, nasıl ki Çözüm Süreci'nde bağımsız bir gözlemci misyonuyla hareket etmişse, şimdi Çatışma Süreci'nde de aynı misyonun gereğini yerine getirme gayreti göstermektedir.

Aşağıda MAZLUMDER'in 7 Haziran sonrası süreçteki rolüne ilişkin ortaya koymaya çalıştığı şahitliğin daha iyi anlaşılması üzerine, dernek adına yapılan Genel Başkan ya da Çatışma ve Çözüm İzleme Grubu adına açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

Alınan pasajlar, özellikle MAZLUMDER'in açıklamalarında “tarafgir” bir pozisyon takındığı, güvenlik güçlerinin gerçekleştirdiği hak ihlallerini eleştirirken PKK tarafından gerçekleştirilen hak ihlallerine tepki gösterilmediği yönünde ortaya atılan iddiaların gerçeklerle örtüşmediğini ortaya koymak üzere alıntılanmıştır.

A) MAZLUMDER, ÇATIŞMA DEĞİL ÇÖZÜM PARADİGMASINI SAVUNMUŞTUR

MAZLUMDER, 7 Haziran sonrası yükselen gerilim ve şiddet ortamının, toplumsal barış ve adalet talebine zarar verdiğini daha ilk andan itibaren ısrarla dile getirmiş, bu süreci bozan eylemlerin kimden geldiğine bakmaksızın, insan hakları perspektifine uygun bir şekilde ele alarak, gereken tepkileri göstermiştir.

Bu dönemde yapılan açıklamaların hem tamamı, hem de aşağıda paylaşılan pasajları dikkatle okunduğunda, özellikle MAZLUMDER'e yönelik “tek tarafılık” iddiasının nesnel dayanaklarının bulunmadığı kolaylıkla görülebilir:

A. 1) 7 Haziran seçimlerinin hemen akabinde Hüda-Par ve HDP çevrelerinde yükselen gerilimde MAZLUMDER, sağduyunun hakim olması için çaba sergilemiş ve şunu söylemiştir:

“Genelde Türkiye’de özelde bölgemizde yaşanan patlama, çatışma, infaz ve cinayetler toplumsal barışı, uzlaşmayı bozmaya yöneliktir. Karanlık güç odaklarının kirli oyunlarının tezgâhlandığı Ortadoğu coğrafyasında herkes ve her kesim dikkatli ve sağduyulu olmalıdır. Özelde Kürt halkının genelde Türkiye haklarının barış içinde yaşama hakkını hangi sebeple olursa olsun engellenmeye kimsenin hakkı yoktur. Tüm siyasi ve sosyal grup ve aktörlere düşen en öncelikli sorumluluk şiddeti ve şiddet araçlarını siyasi ve sosyal bir mücadele aracı olarak kullanılması açık, net ve kararlı bir şekilde kınamaları gerektiğidir.”

Tarih: 13 Haziran 2015

Açıklama: MAZLUMDER Genel Başkanı, MYK Üyeleri ve Bölge Şube Başkanları Basın

Açıklaması: Sağduyu telkin ediyor, huzur istiyoruz!

A. 2) MAZLUMDER, Urfa’da 2 polis memurunun evlerinde infaz edilmesini lanetlemiş ve çatışmaların henüz yükselmediği bu kritik anda Çözüm Süreci’nin dikkatle korunması talebinde ısrar etmiştir.

“Öncelikle hayatını kaybeden asker, polis ve sivil yurttaşlara Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyoruz. En temel insan hakkı olan yaşam hakkını ihlal eden bu saldırıları kabul edilemez buluyor ve hangi sebeple yapılmış olursa olsun, yapanları lanetliyoruz. Ortadoğu’da ve özellikle Suriye’de çok büyük altüst oluşları yaşamakta olduğumuz süreçte harita değişiklikleri çapında büyük travmalara sebep olabilecek potansiyele sahip Kürt sorununun adil ve kalıcı çözümüne dair atılacak adımların geciktirilmesinin tüm bölgeyi çok cepheli sonu belirsiz çatışmalara savuracağı gerçeği unutulmamalıdır.”

Tarih: 23 Temmuz 2015

Açıklama: Barış Süreci Ertelenemez, Herkesi Sorumluluk Almaya Çağırıyoruz!

A.3) MAZLUMDER, Çözüm Süreci’nin zarar görmesine sebep verdiği gerekçesiyle PKK tarafının toplumsal sükun ve suhleti bozan her türlü eylemini durdurması çağrısı yapmıştır.

“MAZLUMDER olarak PKK tarafına acilen ateşkes ilan etme ve silahlı eylemleri sonlandırma çağrısında bulunuyoruz. Ülkemizde yaşanan bu elim sürecin önüne geçilebilmesi ve müzakere koşullarının yeniden oluşması için PKK’nin yol kontrolü yapma, araç yakma, şehirlerde yargısal faaliyet yürütme gibi toplumsal sükun ve suhleti bozan bütün eylemlerini durdurması gerektiğini vurguluyoruz. Devlet yetkililerini de, açıklanan bu ateşkese eşzamanlı bir biçimde olumlu cevap vererek askeri ve adli tüm operasyonları sonlandırmaya çağırıyoruz.”

Tarih: 11 Ağustos 2015

Açıklama: Taraflar sorumluluk alarak çatışmaları acilen bitirmelidir!

A.4) MAZLUMDER, PKK tarafından gerçekleştirilen yol kesme eylemini, sivillerin can güvenliği hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle kınamıştır.

Erzurum-Oltu, Ardahan-Göle karayolunu kesen PKK güçleri Aydoğdu Köyü Yayla mevkiinde Erzurum firmasına ait sivil yolcu otobüsünü durdurarak yolcuları aşağı indirmiş ve otobüsü yakmıştır... Şenkaya Yoğurtçular Köyü yolcu minibüsü ise kaçarken taranmış ve minibüsün sivil sürücüsü Galip BEKTAŞ hayatını kaybetmiştir.

Her iki sivil hedefe yönelik yapılmış olan saldırıları ve masum bir insanın hayatını kaybetmiş olmasını kabul edilmez bulduğumuzu, şiddetle kınadığımızı kamuoyuna bildiririz. Saldırıları yapanlar derhal açığa çıkarılmalı ve bağımsız mahkemeler önünde yargılanmalıdır. Silahlı çatışmalara taraf olanların sivil hayatlara ve sivil hedeflere karşı sorumlulukları vazgeçilmez ve ertelenemezdir.

Tarih: 17 Ağustos 2015

Açıklama: Erzurum Otobüsünün Yakılması ve Yoğurtçular Köyü Minibüs Şoförünün Öldürülmesini Kınıyoruz!

A.5) MAZLUMDER, henüz sokağa çıkma yasakları başlamadığı bir dönemde, güvenlik güçleri tarafından yapılan ihlalleri eleştirmekle birlikte PKK tarafından meskun mahallerde gerçekleştirilen eylemlere de derhal son vermesi çağrısı yapmıştır.

PKK'yi bir an önce, sivil alanlara taşınan, yaygınlaştıran ve insan hayatına mal olan bu çatışmaları bitirerek ateşkes ilan etmeye, hükumeti de ilan edilen ateşkese derhal uyduğunu açıklamaya ve çözüm süreci müzakerelerini vakit kaybetmeden tekrar başlatmaya davet ediyoruz.

Tarih: 17 Ağustos 2015

Açıklama: Diyadin'de Katledilen Fırın İşçisi İki Çocuk ve Varto'da Çıplak Cesedi Teşhir Edilen Kadın PKK'liyle İlgili Soruşturma Bir An Önce Başlatılmalıdır!

A.6) MAZLUMDER, PKK tarafından gerçekleştirilen yol kesme ve araç yakma eylemlerini kınamış, barış ortamının giderek daha fazla zarar görmeye başlığına dikkat çekerek, bir an önce ateşkes ortamına dönülmesi çağrısı yapmıştır.

Çatışmalarda hastane, okul, lojman, ambulans, enerji nakil hatları, trafolar, baz istasyonları vs gibi sivil hedeflerin ve sivil şahıs ve şahıslara ait malların hedef haline getirilmesi kim tarafından yapılırsa yapılsın kabul edilebilir, mazur görülebilir bir durum değildir ve Cenevre sözleşmeleri ile tüm dünyanın mutabakata vardığı savaş

hukukunun açık ihlalidir. Mazlumder sivillerin can ve mal güvenliğini hedef alan bu saldırıları kınar.

MAZLUMDER, insan hayatına mal olan çatışmaları derhal sona erdirecek ateşkesin PKK tarafından ilan edilmesini, devletin eş zamanlı olarak ateşkese uyacağını deklare etmesini ve çözüme dair kapsamlı görüşmelerin tarafların en üst düzey temsilcileri eliyle kalınan yerden devam ettirilmesi gerekliliğini ifade eder. Çatışma halinin devamı sadece insan hayatına ve savaş hukukunun sürekli ihlaline neden olmamakta, aynı zamanda, ileride bir gün mutlaka gelecek olan barış ortamında, unutamayacakları acı hatıraları nedeniyle tarafların birlikte yaşama iradelerini de örselemektedir.

Tarih: 22 Ağustos 2015

Açıklama: Çatışmalarda Sivillerin Can ve Mal Güvenliği Sadece Devletin Değil Çatışan Tarafların Ortak Sorumluluğudur!

A.7) MAZLUMDER, PKK tarafından gerçekleştirilen sivil, memur ve siyasetçi kaçırmaya eylemlerini kınamıştır.

PKK mensubu silahlı bir grup AK Parti Mazgirt ilçe başkanı Süleyman Canpolat'ı kaçırdı aracını yakmışlardır... Canpolat'ın kaçırılması ve aracının yakılması, temel insan haklarından olan, kişinin haksız yere özgürlükten men edilmemesi, can güvenliğinin tehlikeye atılmaması, haksız yere malına zarar verilmemesi ilkesinin ihlalidir; ayrıca sivil siyaset alanının engellenmesi ve şiddete konu edilmesi demektir. Sivillerin ve sivil siyasetçilerin çatışmaların muhatabı yapılması kabul edilebilir bir durum değildir. MAZLUMDER sivillerin can ve mal güvenliğini hedef alan bu saldırı ve kaçırmaya olayını açıkça kınar. MAZLUMDER, Canpolat'ın ve bu süreçte PKK tarafından alıkonan tüm sivillerin en kısa surede serbest bırakılması çağrısını yapar.

Tarih: 31 Ağustos 2015

Açıklama: AK Parti Mazgirt İlçe Başkanı Derhal Serbest Bırakılmalıdır!

A.8) MAZLUMDER, 13 yaşındaki Fırat Sımpil'in hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan PKK eylemini kınamış, sivil yerleşim yerlerinin de çatışma alanına çevrilmesine karşı çıkmıştır.

MAZLUMDER Fırat Sımpil'in en temel hakkı olan yaşam hakkını elinden alan bu saldırıyı açıkça kınar ve hiçbir mazeretin bu sorumsuz saldırıya gerekçe yapılarak meşrulaştırılmayacağını ifade eder. Çatışmaların sivillerin yaşam alanlarında sürdürülmesinin, sivil can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kıldığı gerçeği gözden uzak tutulmamalıdır.

Tarih: 31 Ağustos 2015

Açıklama: Mayın Patlamasında Hayatını Kaybeden 13 Yaşındaki Fırat Sımpil Açıklaması

A.9) MAZLUMDER, 1 Eylül Barış Günü açıklamasında hem PKK hem de güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen hak ihlallerini sıralamış, öncelikle PKK tarafından ateşkes ilan edilmesini istemiş ve akabinde barış odaklı çözüm çağrısını yinelemiştir.

MAZLUMDER olarak, insan hayatına mal olan, kişilerin mülkiyet hakkını yok eden ve büyük toplumsal yarımalara neden olan, bütün bir toplumu gelecek ve can güvenliği ile ilgili karamsarlığa mahkûm eden, çatışmaları derhal sona erdirecek ateşkesin PKK tarafından ilan edilmesinin, çatışmaların derhal sivil alanlardan uzaklaştırılmasının; devletin eş zamanlı olarak ateşkese uyacağını deklare etmesinin, askeri ve adli operasyonlara son vererek çözüme dair kapsamlı görüşmelerin tarafların en üst düzey temsilcileri eliyle kalınan yerden devam ettirilmesinin hayati önemine işaret eder ve tarafları bu, hayati öneme haiz adımları 1 Eylül Dünya Barış Günü vesilesiyle şartsız olarak bir an önce atmaya davet ederiz.

Tarih: 1 Eylül 2015

Açıklama: 1 Eylül'de PKK Ateşkes İlan Etsin, Devlet Operasyonları Durdursun!

A.10) MAZLUMDER, PKK mensuplarının şehir merkezlerinde güvenlik güçlerine ve siyasilere yönelik gerçekleştirdiği eylemleri kınadığı açıklamada, çatışma sürecinde taraflara, çatışmaları sivillerin yaşam alanlarında sürdürmelerinin, sivil can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kıldığını hatırlattı.

Dersim (Tunceli) şehir merkezindeki bir Polis Merkezi'ne PKK mensuplarınca herkesin gündelik yaşamını sürdürdüğü esnada düzenlenen saldırıda bir polis memuru ve bir PKK mensubu hayatını kaybetmiştir... Aynı gün Şırnak'ın merkez Cizre Caddesi üzerinde seyir halindeki sivil bir araç, içinde bir Uzman Çavuş bulunduğu için PKK mensuplarınca silahlı saldırıya uğramıştır...

MAZLUMDER, insan hayatına mal olan bu çatışmaları kınar ve çatışan tarafları, çatışmaları sivillerin yaşam alanlarında sürdürmelerinin, sivil can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kıldığı gerçeğini gözden uzak tutmamaya davet eder.

Tarih: 5 Eylül 2015

Açıklama: Sivillerin Yaşam Hakkı İhlali ve Haberleşme Özgürlüğünün Kısıtlanması Hakkında Açıklama

A.11) Diyarbakir'de PKK tarafından Merkez Yenişehir ilçesindeki bir çorbacıya gerçekleştirilen saldırı kınanmış, bir an önce ateşkesin sağlanması ve çözüm sürecine dönülmesi çağrısı yapılmıştır.

PKK tarafından gerçekleştirilen ve Şeyhmus Sanır'ın en temel hakkı olan yaşam hakkını elinden alan bu saldırıyı açıkça kınıyoruz. Gerekçe gibi gösterilebilecek hiçbir mazeret, bu tür saldırıları meşrulaştıramaz.

Önceki çağrılarımızda defalarca belirttiğimiz üzere, sivil yerleşim yerlerinin savaş alanına çevrilmesi ve buralarda çatışmalara yol açan silahlı eylemlerin gerçekleştirilmesi, sivillerin can güvenliğine tehdit oluşturmaktadır. Yaşam alanlarındaki bu tür saldırı ve çatışmaların, can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kıldığı; kimin, ne zaman, hangi silahın hedefi haline geleceğini belirsizleştirdiği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Bu ve benzeri saldırıları, uluslararası hukuk tarafından garanti altına alınan insancıl hukuk ve savaş hukukunun ihlali olarak değerlendirdiğimizi kamuoyuna bir kez daha deklare ediyoruz.

Tarih: 16 Eylül 2015

Açıklama: Sivil Yaşam Alanlarının Hedef Olduğu Saldırıları İnsancıl Hukukun İhlalidir, Kınıyoruz!

A.12) MAZLUMDER, Kurban Bayramı'nda PKK tarafından ateşkes ilan edilmesine rağmen YDG-H tarafından Silvan'da yapılan yol kesme, barikat kurma, hendek açma eylemlerine devam etmesini eleştirmiştir.

Diyarbakır ili Silvan ilçesinde YDG-H tarafından ilçe merkezindeki sokakların başında el bombası ve uzun namlulu silahlarla nöbet tutulduğu, sokaklarda hendekler açıldığı ve barikatlar kurulduğu, yine sokaklarda birçok yere patlayıcıların tuzaklandığı ve bu ortam nedeniyle halktan evlerini terk edenlerin olduğu ve kalanların korku içerisinde olduğu tespit edilmiştir

Öz yönetim ilanının anayasal bir düzenleme gerektirdiği; söz konusu yasal altyapısı hazırlanmamış bu tür bir talebin “ben yaptım oldu” şeklindeki keyfiligi ve gerçekçi olmayan bir tutumu kaldırmayacağı ortadadır. Uygulamanın bu halinde ısrarın, devletin egemenlik hakkı gereği yasal şiddeti arttıracığı bilinmektedir. Bununla beraber, öz yönetim ilan edilen yerlerde yaşam, seyahat ve güvenlik hakkını ihlal etme potansiyeli taşıyan hendeklerin kazılması, mayın ve patlayıcıların tuzaklanması nedeniyle kamu hizmetlerine erişim engellenmekte, muhalif kişiler kendilerini baskı altında hissetmektedir.

PKK tarafından çatışmaların sivil halkın yaşadığı alanlara taşınmış olması, sivil yaşamı temelden aksatacak ve sivil ölümler dâhil çeşitli hak ihlallerine sebep olacak bir mahiyet arz etmektedir. Doğrudan sorumlu olunan ölümler gibi; devletin sivillerin yaşamını öncelemeyen, kontrolsüz operasyonlar yapmasına sebebiyet vererek hak ihlalleri ile sivillerin ölüm ve yaralanmalarına yol açmak da kabul edilemez bir durumdur.

PKK tarafından çatışmaların sivil alana taşınması taktiğinden vazgeçilmesini ve derhal sivil alandan uzaklaştırılmasını, gündelik hayatı şiddet kullanmak suretiyle aksatan YDG-H'nin silahlı eylemlerini, yol kesme ve benzeri hareketlerini durdurmasını, legal siyasete alan açarak şiddete dayalı hareket tarzını terk etmesini, sivil hayatın normal şekilde devamını teminen Silvan sokaklarına açılmış hendekler ile yığılmış siperlerin kaldırılmasını, "Cenevre Çağrısı Himayesi Altında Antipersonel Mayınların Tamamen Yasaklanmasına Bağlılık ve Mayın Faaliyetlerinde İşbirliği Taahhüdü Senedi" uyarınca sokaklara tuzaklanmış patlayıcıların temizlenmesini talep ediyoruz.

Tarih: 24 Eylül 2015

Açıklama: Sivil Hayatı Korumak Çatışan Tüm Tarafların Yükümlülüğüdür!

A.13) MAZLUMDER, ilçelerde yoğunlaşan çatışmaların sivil can kayıplarına yol açtığını ısrarla belirtmiş ve bu süreçteki ihlallerde PKK'nin de en az devlet kadar sorumlu olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Sivillerin yaşam alanlarına taşınan çatışmaların bu tür can kayıplarına neden olduğu bir vaka olmakla beraber gerçekleşen her sivil can kaybından PKK'nin de en az devlet kadar sorumlu olduğunu belirtmek isteriz.

PKK ve onunla bağlantılı YDGH grubunun sivillerin can ve mal kayıplarına neden olması ve diğer hak ve özgürlükleri ihlal etmesi nedeniyle çatışmaları sivil alandan bir an evvel uzaklaştırmasını, hendek kazma, barikat kurma ve patlayıcı tuzaklama şeklindeki faaliyetlerini sonlandırmasını, devletin de gerçekleştirdiği operasyonlarda sivillerin haklarını güvence altına alıp koruyan tedbirleri almasını, tarafların çatışmasızlık sürecini hızlı bir şekilde işletilerek tekrar masaya dönmesi çağrısını yineliyoruz.

Tarih: 30 Eylül 2015

Açıklama: Sivillerin Haklarının İhlal Edildiği Girişimleri ve Müdahaleleri Kaygıyla İzliyoruz!

PKK'nin şehirlerde sürdürdüğü savaş da, sivil halkın can güvenliğini tehdit ettiği, mayınlamalar ve bomba tuzakları yüzünden sivil ölümlere sebep olduğu açıktır.

Bitlis/Güroymak ilçesinde, İl Özel İdaresi Garajında bekçilik yapan babasının yanında iken, garajda park halinde bulunan araçlardan birine PKK tarafından yerleştirildiği iddia edilen bombanın patlaması sonucu Maşallah ŞİPALLİ adlı yurttaş yaşamını yitirirken, 2 vatandaş patlamanın etkisiyle yaralanmıştır. Sivil yaşam alanlarında yaşanan bu tarz eylemlerin, sivil yurttaşların yaşam hakkını ihlal ettiğini tekraren vurgulamak istiyoruz. PKK'nin sivil yaşam alanlarında sürdürdüğü çatışmaları sona erdirmesinin, yaşam hakkının korunması temelinde elzem olduğunu belirtiyoruz.

Tarih: 5 Ekim 2015

Açıklama: Savaş, barbarlığın inşa edildiği bir alana dönüşüyor!

A.14) MAZLUMDER, çatışma sürecinin eğitim hakkına ve öğretmenlere yönelik tehdit eylemlerine sahne olduğu durumlarda, YDG-H tarafından gerçekleştirilen bu tür eylemleri şiddetle kınamış, karşı çıkmıştır.

PKK ile bağlantılı YDGH isimli grup tarafından yapılan eylemlerde; silahlı baskında öğretmen ve öğrenciler korkutulmuş, öğretmenlerin onuru incitilmiş, eğitimciler zorla alıkonularak propagandaya maruz kalmışlardır. Hürriyeti tehdit başta olmak üzere silsile halinde hak ihlallerinin yaşadığı bu olaylar aynı zamanda eğitim hakkını engelleme yönelik sabotaj girişimleridir. Ayrıca öğrencilerin ders gördüğü bir zamanda okula el yapımı patlayıcı atmak bir akıl tutulmasının neticesidir.

MAZLUMDER olarak; yaşam hakkını tehdit eden, kişi hürriyetini engelleyen ve insan onurunu inciten, eğitim hakkını sabote etmeye dönük bu saldırıları şiddetle kınıyor ve karşısında olduğumuzu ifade ediyoruz.

Tarih: Tarih: 9 Ekim 2015

Açıklama: Eğitimcilere ve Eğitim Kurumlarına Yapılan Her Türü Saldırının Her Zaman Karşısındayız!

A.14) MAZLUMDER, her fırsatta çatışmaların, silahlı eylemlerin ve operasyonların sonlandırılarak, yeniden barışçıl yöntemlerin esas alındığı bir çözüm iradesinin geliştirilmesi çağrısını yinelemiştir.

... dönemin en önemli özelliği PKK ve bileşenlerinin eylemlerinin büyük oranda il ve ilçe merkezlerinde gerçekleşmesi ve buna bağlı olarak devletin müdahalesinin de aynı merkezlerde meydana gelmesidir. Bu nedenle de çatışan taraflardan PKK'ye yaptığımız çağrılardaki vurgumuz, öncelikle çatışmaları sivil alandan uzaklaştırması ve ateşkes ilan etmesi olurken devletin de PKK tarafından ilan edilecek ateşkese olumlu karşılık vererek operasyonları durdurması ve operasyonlar sırasında sivillerin can ile mal kayıpları konusunda hassasiyet göstermesi olmuştur.

Zira özellikle YDGH'in silahlı özyönetim ilanları ile beraber pratize ettiği ve benimsediği hendek kazma, barikat kurma, yol kapama, sivillerin araçlarına el koyma tarzı eylemleri gerçekleştirdiği bölgelerde onbinlerce sivilin hayatı kâbusa dönmüş, sivil yaşam durmuştur.

Sokaklara tuzaklanan patlayıcılar, çatışma artıkları, çatışmalar ve çatışmalar sırasında gelişmiş güzel kullanılan silahlar birçok sivilin ölümüne ve yaralanmasına neden olmuştur.

PKK tarafından birçok kamu görevlisi ve siyasi parti mensubu çeşitli yerlerde kaçırılmıştır. Bunun yanında devletin YDGH ve PKK'ye karşı geliştirdiği operasyonlar ve ilan ettiği genel sokağa çıkma yasağı uygulamaları ile onbinlerce insanın gündelik hayatı günlerce aynı şekilde kâbusa dönmüştür. Hatta operasyonlar sırasında halkın su, elektrik gibi temel ihtiyaç maddelerine ulaşımı engellenmiş, çok sayıda hasta insan hastaneye götürülemediği için yaşamını yitirirken iddialar, bu yöndeki kuvvetli ve yoğun şüphe ve tespitlere göre güvenlik güçlerince de birçok sivil, doğrudan hedef gözetilerek öldürülmüştür.

Birçok il ve ilçe merkezinde YDGH tarafından barikat ve hendek oluşturma sırasında tehdit ve zorla sivillerin araçlarına el konulması, yolların bu araçlarla kapatılması, evlere girilmesi, ev anahtarlarının alınması, kişilerin evlerini taşımalarına izin verilmemesi şeklindeki uygulamaların rutine döndüğü bilgileri gelmektedir. Öncelikle bu tür, insanların hayatlarını, hak ve özgürlüklerini tamamen ipotek altına almaya matuf hareket tarzını açıkça kınıyoruz. Sivillerin mal ve can güvenliği haklarını doğrudan tehlikeye atan hareket tarzını kabul edilemez bulduğumuzu ifade ediyor ve derhal bu hareket tarzından vazgeçilmesini istiyoruz.

MAZLUMDER olarak çatışmalı ortamın sebep olduğu sonuçlar nedeniyle öncelikle PKK tarafının çatışmaları sivil alandan çekmesini, 7 Haziran öncesinde var olan çatışmasızlık yani ateşkes durumuna geri dönerek bunu ilan etmesini ve devlet tarafının da tüm askeri operasyonları durdurmasını talep ediyoruz.

Tarih: 10 Kasım 2015

Açıklama: Operasyonlar, Şiddet Eylemleri Durdurulmalı Ateşkes ve Çözüm Süreci Devam Ettirilmelidir!

MAZLUMDER olarak, bu sürecin başından beri; çatışan taraf olarak PKK'ye yaptığımız çağrılarda, öncelikle çatışmaları sivil alandan uzaklaştırması, ateşkes ilan ederek siyasi, kültürel ve kimlik taleplerinin barışçıl sivil siyaset üzerinden sürdürülmesi gerektiğini ısrarla söyledik.

Devlete de PKK tarafından ilan edilecek ateşkese olumlu karşılık vererek operasyonları durdurmasını ve gecikmeksizin barış için çözüm ve müzakere masasını oluşturmasını talep ettik. Tüm bu çağrılarla, sorunun siyasal ve anayasal çözümler içerdiği ısrarla ifade edilmesine rağmen, yeni çatışma sürecinin, KCK ve siyasi /silahlı bileşenlerinin belirli şehir ve ilçelerde özyönetim ilanı ve bu çerçevede yürüttüğü hendek /çatışma stratejisiyle yeni bir boyut kazanması, Devlet'in de bu süreci ve sebeplerini ortadan kaldırma yöntemi olarak silahlı müdahale ve operasyonları temel ve tek tercih olarak kabul etmesiyle beraber şu anda içinde yaşadığımız trajedi ile yüz yüze kaldık.

Gelinen noktada birçok yerleşim yerinin harap edildiği, sivil can kayıplarının sürekli arttığı, sokakların mayınlandığı, roketlerin, top ve tankların kullanımının rutinleştiği, yüzlerce insanın can verdiği, on binlerce insanın göç etmek zorunda kaldığı, hastane, okul, ev, tarihi eser ve camilerin

hiçe sayılarak çatışmanın araçlarına dönüştürüldüğü, sonuçları itibarıyla vahim, ürkütücü bir tablo oluştu.

Çatışma bölgesinde yaşayan halk, iki ateş arasında kalarak mağduriyete katlandığı gibi, hem sokağa çıkma yasağı ve yasağın yaşamı tehdit eden süresi, hem yapılan top atışlarıyla sivil can kayıplarına sebep olunması ve hem de sokakların hendek ve bombalı tuzaklarla donatılmasından dolayı yaşam hakkının tehdit edilmesinin yanı sıra insani en temel haklarından da yoksun bırakılmaya mahkûm edilmiştir. Hiçbir vicdan bu çatışmanın daha fazla sürdürülmesini kabul edemez.

Akan her kan, işittiğimiz her acı ve duyduğumuz her çığlık herkese vicdani bir sorumluluk yüklemektedir. Kendi evinden, kendi sokağından hastası için, yaralı için, doğumu için, ölüsü için, göç için beyaz bayraklarla çıkış arayan halkın tarihi dramı daha fazla görmezden gelinemez. Başta tank olmak üzere, ağır silahlarla, sebebi ne olursa olsun halkın yaşadığı yerleşim yerlerine hedef gözeterek ateş açılması, hiç bir insani ve hukuki sebeple izah edilemeyecek kadar can yakıcı bir durum olarak asla kabul dilemez.

MAZLUMDER olarak bir kez daha ifade ediyoruz ki, sivil yaşam ve yerleşim alanları özyönetim taleplerinin aracı ve uluslararası insancıl hukukun da öngördüğü gibi PKK/YDG-H'nin ve Devlet'in çatışma alanı olmaktan çıkarılmalıdır. Taraflar mevcut pozisyonlarını terk ederek, daha önce sürdürülemediği görülmüş çatışma ortamına son vermelidir.

Çocukların savaşın bir nesnesi haline getirilerek çatışmaya dâhil edilmesi kabul edilemez bir durum olarak, tüm duyarlı kesimler tarafından yüksek sesle kınanmalıdır. Tüm çatışma ortamlarının birincil mağdurları kadınlar ve çocuklar olduğu gerçeğiyle, bu mağduriyetlerin oluşmaması için önleyici ve çözümleyici tedbirler daha fazla gecikmeden bir an önce alınmalıdır. Siyasal iktidar hiç bir şarta bağlı kalmaksızın Kürt halkının temel kültürel ve kimlik hakları için acil eylem planı açıklamalıdır. Başta mecliste temsil edilen partiler olmak üzere, tüm siyasal ve sivil yapılar müzakere sürecine dönülmesi, adil bir barış ve eşit bir vatandaşlık için kendilerine düşen sorumlulukları bir an önce yerine getirmelidir.

Çatışma değil, müzakere ve çözüm istiyoruz. Barış ve huzur ortamı hepimizin hakkıdır ve onu elde etmek için sivil siyaset araçları temel çözüm olarak derhal devreye konulmalıdır. Bu süreç devam ettiği ve müzakere masalarına dönülmediği sürece çatışmanın tüm sonuçlarından taraflar sorumlu olduğu kadar tüm bunlara seyirci kalanlarda sorumlulukta pay sahibi olduklarını bilmelidirler.

Tarih: 26 Aralık 2015

Açıklama: Barış ve müzakere için hendekler ve operasyonlar çözüm değildir!

A.15) MAZLUMDER, Çatışma Süreci'nde, PKK'nın özellikle sivillerin can güvenliğini tehdit eden her türlü saldırısını kınamış ve ateşkes çağrısını yinelemekten vazgeçmemiştir.

Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde 13.01.2016 tarihinde saat 23.30 sıralarında PKK unsurlarının düzenlediği ilçe emniyet müdürlüğü ve lojmanlarının hedef alındığı bombalı araçla bir saldırının yapıldığı öğrenilmiştir. PKK unsurlarının yapmış olduğu bu saldırıya bağlı olarak Lojman binası ile karşısındaki müstakil bir evin çöktüğü ve yandıği patlamada, ilçedeki birçok ev ve iş yeri de zarar görmüştür.

Hedef gözeterek veya gözetmeyerek, her ne sebeple yapılmış olursa olsun içlerinde çocukların da olduğu sivil halkın yaşamına ve yaşam alanlarına kasteden bu saldırıyı kabul edilemez buluyor ve yüksek bir sesle kınıyoruz. Tüm çağrılara rağmen çatışmanın sivil alanlarda sürdürülmesinde ısrar edilmesi ve hiç çatışma yaşanmayan yeni sivil alanların da hedef haline getirilmesinin hiç bir gerekçesi meşru görülemez.

Bu tür saldırılar toplumsal barışı ve huzuru hak etmediği bir tedhişe maruz bırakmaktadır. Bir kez daha yinelıyoruz ki; her türlü siyasi ve sosyal haklar, barışçıl sivil siyaset yöntem ve araçlarıyla sürdürülmelidir. Tüm toplumu çatışma ortamının yarattığı ölümcül şiddet ortamına çeken ve bu zeminde silahlı mücadele sürdürmeyi hedefleyen tercihler, halkın en tabii yaşam haklarına kasteden bir sürece dönüşmüştür.

Taraflar barışı sağlama sorumluluğunu sürekli karşı tarafa yıkmayı bırakmalı ve samimi bir şekilde barış isteyenler behemehal çatışmaya son verip, kayıtsız koşulsuz ateşkes çağrılarında cevap vermelidir.

MAZLUMDER olarak çatışmaların derhal durdurulması, silahsız müzakere sürecine dönülmesi için tüm siyasal ve sivil aktörleri daha etkin rol almaya davet ediyoruz.

Tarih: 14 Ocak 2016

Açıklama: Diyarbakır Çınar İlçesindeki PKK Saldırılarını Kınıyoruz!

B. AÇIKLAMALARIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Bu dönemdeki ilk açıklamaların ve yürütülen faaliyetlerin öncelikle Çözüm Süreci'ni akamete uğratacak gelişmelerin yaşanmasını önleme amacı güttüğü görülecektir. Şiddetin yükseldiği noktadan itibaren ise açıklamalar, silahların susmasına odaklanmıştır.

Bu noktada, PKK ve onunla ilişkili YDG-H tarafından gerçekleştirilen birçok eylemin (hendek kazma, tuzaklama, silahlı saldırı, yol kesme, adam kaçırma vb.) açıkça eleştirilmiş ve bu tür eylemlerin çözüm masasının yeniden kurulmasına engel teşkil edeceği ve güvenlik güçleri

tarafından operasyonların düzenlenmesine sebep olarak, şiddet sarmalını derinleştireceği vurgusu yapılmıştır.

Tüm açıklamaların tamamı okunduğunda, MAZLUMDER'in toplumsal barış, adalet ve kardeşliği tesis etme gayretinde olduğu rahatlıkla anlaşılabilir. Bunun gerçekleşmesi için MAZLUMDER'in açıklamalarında sahadaki gerçekliğe uygun teklifler, çözümü kolaylaştıracak/hızlandıracak bir silsile içinde sıralanmıştır. Örneğin, çözüm için PKK tarafının silahı bırakması, silahlı mücadele yönteminin terk edilmesi ve Kürt meselesinde her türlü çözümün sivil/siyasal kanallar aracılığıyla aranması/sağlanması çağrısında ısrar edilmiştir. Dolayısıyla tüm çağrılarının genel bağlamını bu tespit oluşturmaktadır. Fakat sıcak çatışmaların yaşandığı ve her gün yeni eylemlerin, operasyonların gerçekleştiği bir vasat düşünüldüğünde, önceliğin çatışmasızlık ortamının tesisinde olduğu düşünülebilir. Bu sebeple MAZLUMDER de, kalıcı bir çözümün sağlanacağı bir süreç geliştirilene kadar geçecek zaman zarfının yeni ölümlere, yeni acılara sebebiyet vermemesi amacıyla acilen "ateşkes" in sağlanması çağrısında bulunmuştur. En son çare olarak da, PKK tarafından ilan edilecek bir ateşkes yoluyla çatışmasızlık ortamına dönene kadarki zaman diliminde, çatışma sürecinin hendekler, barikatlar vb. yöntemlerle yerleşim yerlerine, meskun mahallelere ve ilçelere taşınmaması gerektiğini vurgulamıştır. Başka bir ifadeyle MAZLUMDER, bu sürecin bir an önce son bulması için her türlü çağrıyla, zamana ve şartların gerçekliğine uygun olarak ifade etmiştir.

MAZLUMDER'in açıklamaları, kendi bağlamı ve bütünlüğü içinde, Çözüm Süreci'nin ilk başından beri takip edilerek okunduğunda görülecektir ki; hem insan hakları bağlamında hem de derneğin kendi ilke ve değerleri bağlamında bir iç tutarlılık söz konusudur. Daha Çözüm Süreci'nin adının koyulmadığı bir zamanda, AK Parti Hükümet'nin yetki ve görevlendirmesiyle ile İmralı'da Abdullah Öcalan'la görüşmeler başladığında, bu süreci olumlu değerlendiren MAZLUMDER, şöyle demişti:

"Türkiye'nin son 35 yılına 50 binden fazla insanın hayatına mal olacak kadar vahim bir tabloyla oturan Kürt sorunun çözümünün askeri yöntemlerle olmayacağı hemen tüm toplum tarafından artık kabul edilen bir gerçekliktir. Esası politik olan bir sorunu asayiş sorununa indirgemek, hem ödenen bedelin gittikçe daha ağırlaşmasına, hem de gelecek nesillere unutulması zor acılar miras bırakılmasına yani kardeşlik hukukunun yaranmasına neden olmaktadır; olacak olanın da zaten olmasına engel olunamamaktadır." (Ahmet Faruk Ünsal, 9 Ocak 2013)

MAZLUMDER, bu açıklamasında sürecin kazasız devam edebilmesi için PKK tarafından tüm silahlı güçlerinin Türkiye sınırları dışına çıkarılması ve kamuoyunun da sürekli bilgilendirilerek çözüme ortak olmasının sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Açıklamadaki "*Gizli koşullarda yürütülen ve ne olduğu bilinmeyen mutabakatların bozulması her an mümkün olabildiği gibi kimin bozduğu meselesi de ithama konu olmaktadır. Sürecin en büyük garantisi şeffaflıktır. Şeffaflık oyun bozmaya engeldir.*" uyarısı, 7 Haziran sonrası gelişmelerin yaşanmaması için MAZLUMDER'in aslında daha en başında gereken ihtiyatı ortaya koyduğunu göstermektedir.

MAZLUMDER, 2014 yılında, Kürt meselesinde siyasal diyalog ve müzakerenin esas alındığı belirtilen Çözüm Süreci'ndeki kırılma noktasını gösteren her türlü olaya hassasiyetle yaklaşmış, sürecin birinci dereceden muhatabı ve sorumlusu olan taraflara, omuzlarındaki yükün ağırlığına uygun bir şekilde hareket etmeleri gerektiğini her vesilede hatırlatmıştır. Bu dönemde yapılan açıklamalar incelenirse, MAZLUMDER'in, sürecin ruhuna uymayan her türlü eylem, kimden gelirse gelsin, tepkisini göstermekten imtina etmemiştir. Lakin olaylar, hiç istenmedik şekilde gelişmiş ve 7 Haziran 2015 sonrası yaşananlar ise yeni bir çözüm iradesinin ortaya koyulma zeminini her geçen gün daha fazla zayıflatmıştır. Sonuç olarak MAZLUMDER'in çözümden çatışmaya evrilen bu süreçte ısrarla yaptığı çağırının mahiyeti, aşağıdaki pasajlara bakıldığında görülebilir:

“Hiçbir savaşın sonsuza dek sürdürülemeyeceği gerçekliğinden yola çıkarak söylemek isteriz ki, çatışmanın derinleşmesi ve yaygınlaşması, bir gün kurulacağı kesin olan barış ortamında taraflar arasındaki uçurumu büyütme, toplumsal bütünlüğümüzü zedelemekten ve belki de bir arada yaşamayı artık imkansız hale getirecek kötü hatıralar üretmekten başka bir işe yaramayacaktır. Kısacası şimdi yapılan, geleceğimizi el birliği ile dinamitlemekten başka bir şey değildir.

Bütün bunların ışığında MAZLUMDER olarak PKK tarafına acilen ateşkes ilan etme ve silahlı eylemleri sonlandırma çağrısında bulunuyoruz. Ülkemizde yaşanan bu elim sürecin önüne geçilebilmesi ve müzakere koşullarının yeniden oluşması için PKK'nin yol kontrolü yapma, araç yakma, şehirlerde yargısal faaliyet yürütme gibi toplumsal sükun ve suhuleti bozan bütün eylemlerini durdurması gerektiğini vurguluyoruz.

Devlet yetkililerini de, açıklanan bu ateşkese eşzamanlı bir biçimde olumlu cevap vererek askeri ve adli tüm operasyonları sonlandırmaya çağırıyoruz. Savaş ortamının yerini barış ve müzakerelere bırakabilmesi için İmralı'da mahpus bulunan PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın müzakere edebilecek koşullara kavuşturulmasının acil ve hayati bir gereklilik olduğunu belirtiyoruz.

Taraflara, yerli unsurlardan oluşan bir “izleme heyeti” ya da “üçüncü göz”ün kurulmasının müzakere sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için büyük önem taşıdığını yeniden hatırlatıyoruz.

Eğer Türkiye, kendi potansiyeline dayanarak “izleme heyeti” ya da “üçüncü göz”ü oluşturamazsa, bu açığın bölgemizde yürüttüğü emperyalist savaşlarla maruf olan ABD gibi uluslararası unsurlar tarafından dayatılacağı ve doldurulacağı ihtimalinden endişe duyduğumuzu belirtmek isteriz. Her iki taraftaki karar alıcıları sorumluluk alarak toplumumuzun ortak maslahatına uygun davranmaya davet ediyoruz.” (Ahmet Faruk Ünsal, 11 Ağustos 2015)

2. BÖLÜM: Çatışma Sürecindeki Raporlamaların “Tek Taraflılık” İddiası Bağlamında Değerlendirilmesi

7 Haziran 2015 sonrası Çözüm Süreci’nden Çatışma Süreci’ne doğru hızla yol alınması ve sahaya en temel insan haklarının taraflarca ihlal edildiği eylemlerin ve operasyonların hakim olmasıyla birlikte, MAZLUMDER, basın açıklamalarının dışında, imkan bulabildiği yer ve zamanlarda gözlem, araştırma ve inceleme raporları da hazırlamıştır.

MAZLUMDER, insan hakları alanında çalışan bir sivil toplum örgütü olmasından kaynaklanan sorumluluğunu yerine getirmeye çalıştığı bu süreçte de çeşitli ithamlarla karşılaşmış, raporlamaların tamamı yerine sadece bir kısmını baz alan yaklaşımlardan neşet eden iddialara muhatap olmuştur. Oysaki MAZLUMDER, nasıl ki Çözüm Süreci’nde bağımsız bir gözlemci misyonuyla hareket etmişse, şimdi Çatışma Süreci’nde de sahada gerçekleşen hak ihlallerini tespit etme amacıyla gerçekleştirilen raporlamalarında aynı misyonun gereğini yerine getirme gayreti göstermektedir.

MAZLUMDER tarafından yayınlanan raporlar, görgü tanıklarının sözlü beyanları ile saha faaliyetine katılan raportörlerin gözlem ve kanaatlerine dayanarak hazırlanmış ve iddialar, her boyutuyla aktarılmaya çalışılmıştır. Ne yazık ki çatışma sürecindeki raporların, herkesin kendi durduğu taraftan gördükleriyle sınırlı kalmış, medya araçlarında ise raporlar bütünü değil kurgulanmak istenen habere fayda getireceği düşünülen kısımları kullanılmış; haliyle raporun maksadından başka anlam çıkarılarak, hem tarafların birbiri hakkında hem de taraflardan bağımsız olarak çalışan MAZLUMDER hakkında çeşitli algılar üretilebilmiştir.

Zor şartlar altında, kısıtlı imkanlarda ve can güvenliği açısından hâlâ risk taşıdığı zaman dilimlerinde gerçekleştirilen bu raporlamalar, şüphesiz ki basın açıklamalarında olduğu gibi eleştiriye, tartışmaya açıktı. Fakat çalışmanın maksadını gözetmeyen, metinleri kendi bağlamı dışına çıkararak çarpıtan ve kurumu hedefe dönüştüren eleştirilerin olumlu bir yaklaşım içerdiği söylenemez.

Aşağıda MAZLUMDER’in Çatışma ve Çözüm İzleme Grubu tarafından hazırlanan raporlamaların hak ihlalleri, tespitler ve kanaatler gibi bölümlerinde yer alan bazı değerlendirmeler yer almaktadır. Anaakım medyada ve bazı sosyal medya hesaplarında dernek aleyhine sistematik olarak yürütülen karalama kampanyalarında MAZLUMDER’in raporlarının sadece güvenlik güçleri mensuplarının operasyonları yürütürken gerçekleştirdiği hak ihlallerini içerdiği, PKK ya da YDG-H mensuplarının doğrudan yada dolaylı şekilde sebep olduğu ihlalleri ise gündeme getirmediği yönünde spekülasyonlar ve yorumlar paylaşılmıştır. Aşağıdaki pasajlar, özellikle bu iddianın gerçeklere dayanmadığını göstermek üzere seçilmiştir.

Hem raporların tamamı, hem de aşağıda paylaşılan pasajları dikkatle okunduğunda, özellikle “tek taraflılık” iddiasının, MAZLUMDER aleyhine oluşturulmak istenen bir algıya zemin hazırlamak üzere ortaya atıldığı görülebilir.

C.1) Cizre Olayları Gözlem Raporu (22 Eylül 2015)

Gözlemler, Tespitler

PKK ile bağlantılı YDGH tarafından öz yönetim ilanının anayasal bir düzenleme gerektiği, söz konusu yasal altyapısı hazırlanmamış bu tür bir uygulamanın 'ben yaptım oldu' şeklindeki bir keyfiligi ve gerçekçi olmayan bir tutumu kaldırmayacağı ve buna rağmen uygulamada ısrarın devletin egemenlik hakkı gereği yasal şiddeti getireceği biliniyor olmasına rağmen öz yönetim ilan edilen yerlerde yaşam, seyahat ve güvenlik hakkını ihlal etme potansiyeli taşıyan hendek kazılarak mayın ve patlayıcı tuzaklanması ile kamu hizmetlerinin sunulmasının engellenmesi, muhalif kişilerin kendilerini baskı altında hissetmeleri ile öz yönetim isteyip istemedikleri hususu, kamu görevlileriyle sivil vatandaşların giriş çıkışlarının denetime tabi tutulması ve bu tutumun devam ettirilmesi bizatihi hak ihlallerine sebep olmuştur.

YDGH tarafından sivil alanda çatışmalara girilmesi, çatışmalarda patlayıcı ve roketatarlar kullanması sivil ölümleri başta olmak üzere birçok hakkın ihlaline sebep olmuştur.

Heyetimiz tarafından çatışmaların yoğun olarak yaşandığı sokaklarda yapılan gözlemlerde birçok yerde YDGH tarafından tuzaklanmış mayının bulunduğu iddia edilmiş, bunun yanı sıra evlerde ve sokak aralarında patlamamış mühimmatlar ile patlayıcı artıklarının bulunduğu görülmüştür.

PKK tarafından çatışmaların sivil halkın yaşadığı alanlara taşınmış olmasının kendisi sivil yaşamı temelden aksatacak ve sivil ölümler dâhil çeşitli hak ihlallerine sebep olacak bir mahiyet arz etmektedir. Örgütün direkt sorumlu olduğu ölümler gibi örgüt, devletin kontrolsüz ve sivillerin yaşamını önlemeyen bir tarzda operasyon yapmasına neden olması ve bu operasyonlar sırasında sivillerin ölüm ve yaralanmaları başta olmak üzere birçok hak ihlaline neden olmasına da dolaylı olarak sebep olmaktadır.

Kanaatler, Talepler

PKK tarafından çatışmalar derhal sivil alandan uzaklaştırılmalı, gündelik hayatı şiddet kullanmak suretiyle aksatan YDGH, silahlı eylemlerini, yol kesme ve benzeri hareketlerini durdurarak legal alana dönmeli şiddete dayalı hareket tarzını terk etmelidir.

Cizre sokaklarına açılmış hendekler ile yığılmış siperler eski haline getirilerek sokakların normal haline kavuşması sağlanmalıdır.

C.2) Diyarbakır İli Silvan İlçesinde Meydana Gelen Hak İhlalleri İnceleme Raporu (17 Kasım 2015)

Tespitler, Kanaatler

Daha önceki bazı rapor ve açıklamalarımızda savaşın sivil alanlara çekilmesi sonucunda meydana gelebilecek insan hakları ihlallerine dikkat çekmiştik. Özellikle sokaklara kazılan hendeklerin ve kurulan barikatların sivil yaşamını sekteye uğrattığı gibi polisin orantısız ve şiddete dayalı müdahalesinin yanında çatışmalarda sivil kayıplarının kaçınılmaz olacağı objektif sonuçlardan ortaya çıkmıştır. Son iki sokağa çıkma yasağı sırasında meydana gelen olaylar bu yöndeki kanaatimizi güçlendirmiş ve endişelerimizi haklı çıkarmıştır.

Heyetimiz tarafından 8 Ekim 2015 tarihinde çatışmaların yoğun olarak yaşandığı sokaklarda gözlem ve incelemelerde bulunulurken roket atar veya bomba atar başlığı olduğu düşünülen patlayıcı bir cisim mahalleli çocuklar tarafından bulunması ve çocukların elinde patlaması sonucu bir çocuk yaşamını yitirmiş 3 çocuk ağır yaralanmıştır. Heyetimiz olay yerine gitmiştir. Yapılan gözlem ve incelemede mayın ve patlayıcılar ile henüz patlamamış halde bulunan mühimmat parçalarının sivil hayatı büyük ölçüde tehlikeye atmakta olduğu anlaşılmış, çatışmaların yaşandığı bölgelerin bu patlayıcı ve atıklardan derhal temizlenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Tüm bunlarla beraber derneğimiz tarafından her fırsatta dile getirildiği üzere PKK tarafından çatışmaların sivil halkın yaşadığı alanlara taşınmış olmasının kendisinin sivil yaşamı temelden aksattığı, sivil insanlar için hayatı durma noktasına getirdiği, sivil ölümler dâhil çeşitli hak ihlallerine sebep olacak bir mahiyet arz ettiği açıktır.

Örgütün direkt sorumlu olduğu ölümler gibi örgüt, devletin kontrolsüz ve sivillerin yaşamını öncelleyen bir tarzda operasyon yapmasına neden olması ve bu operasyonlar sırasında sivillerin ölüm ve yaralanmaları başta olmak üzere birçok hak ihlaline neden olmasına da dolaylı olarak sebep olmaktadır. Tüm bu nedenler ile savaş ve çatışma halinin şehir ve yerleşim yerlerine bir daha olmayacak şekilde uzak tutulması elzemdir.

(PKK ile bağlantılı YDGH tarafından...)Öz yönetim ilan edilen 3 mahallede (Mescit, Tekel, Konak); yaşam, seyahat ve güvenlik hakkını ihlal etme potansiyeli taşıyan hendekler kazılarak mayın ve patlayıcı tuzaklanması ile kamu hizmetlerinin sunulmasının engellenmesine, muhalif kişilerin kendilerini baskı altında hissetmelerine sebep olmuştur.

Değerlendirmeler, Talepler

Çatışma halinde bulunan tarafların en temel insan hakkı olan "sağlık hakkının kesintisiz sürdürülmesi"ne dönük ihlallere sebebiyet verdiği yapılan gözlem ve görüşmelerden anlaşılmaktadır. Mahallelere ambulans giriş çıkışının mümkün olmaması ve sivil halkın

çatışmadan kaynaklı olarak hastanelere ulaşamaması sağlık hakkı noktasında halkı mağdur etmiştir.

PKK tarafından çatışmalar derhal sivil alandan uzaklaştırılmalı, gündelik hayatı şiddet kullanmak suretiyle aksatan YDGH, silahlı eylemlerini, yol kesme ve benzeri hareketlerini durdurarak legal alana dönmeli ve şiddete dayalı hareket tarzını terk etmelidir. Silvan sokaklarına açılmış hendekler ile yığılmış siperler eski haline getirilerek sokakların normal haline kavuşması sağlanmalıdır.

Sokaklara kazılan hendekler, kurulan barikatlar bahsi geçen özerklik taleplerinin hayata geçirilmek istenmesindeki yol ve yöntemlerden olamaz. Bununla birlikte bu tür eylemler sivil yaşamı sadece zorlaştırmayacak meydana gelen yaralanma ve can kayıplarının da artışına zemin hazırlayacaktır.

C.3) Mardin İli Nusaybin İlçesinde Meydana Gelen Hak İhlalleri İnceleme Raporu (31 Aralık 2015)

Tespit ve Kanaatler

Mahalle ve sokak aralarında açılan hendeklerin, kurulan barikatların mahallelerde gündelik hayatı ciddi şekilde aksattığı, mahalle halkını tedirgin ettiği görülmüştür.

Yine mahalle halkından alınan bilgiye göre, YDG-H üyeleri tarafından sokak aralarına barikat kurulması ve hendeklerin açılması esnasında mahalle halkından kimi itirazların da geldiği öğrenilmiştir. Özellikle hendeklere ve sokaklara YDG-H üyeleri tarafından tuzaklanmış patlayıcılar olduğu belirtilmiş ve bu patlayıcıların infilak ettiği yerler gözlemlendiğinde, sivil insanların can güvenliğini tehdit ettiği ve sivil hayatı akamete uğrattığı anlaşılmıştır.

Ayrıca, mahallelerdeki hendek ve barikatlar ile tuzaklanmış patlayıcıların insanların itfaiye, ambulans gibi temel araçlara ulaşımını engellemek suretiyle güvenlik, seyahat ve yaşam hakkını ihlal ettiği açıktır. Yine mahalle halkından barikat ve hendeklere razı olmayan kişilerin itirazlarından dolayı güvenlik endişesi hissettiği görülmüştür.

Yaşanan çatışmalı sürecin ve uygulanan sokağa çıkma yasaklarının sonucunda ilçeyi terk etmek zorunda kalan mahalle sakinlerinden bazılarının evlerine işaret konulduğu, mahalle sakinlerince beyan edilmiştir.

Heyetimizce yapılan gözlemlerde birçok mahallede barikatların olduğu ve yeni hendeklerin kazıldığı gözlemlenmiş, ara verilen sokağa çıkma yasağının yeniden uygulanacağı ve çatışmaların şiddetli bir şekilde devam edeceği korkusu gözlemlenmiştir.

Yasal zemini henüz oluşturulmamış ve fiili olarak hayata geçirilmiş ‘öz yönetim’ ilanı ve ilan edilen öz yönetimin korunması için açılan hendekler ve yapılan barikatlar siyasi gerginliği arttırmış ve karşılıklı şiddete kaynaklık etmiştir.

Yaşanan çatışma durumu ileride oluşması muhtemel diyalog ortamını berhava etmenin yanı sıra, sivil ölümlere ve yaralanmalara ev, okul, cami, hastane vs. gibi sivil yapıların tahrip olmasına ve sivillerin göç etmesine sebep olmuştur.

C.4) Mardin İli Kerboran/Dargeçit İlçesi İnceleme ve Gözlem Raporu (31 Aralık 2015)

Tespit, Kanaat ve Talepler

Çatışmaların ailelerin yaşam alanlarında gerçekleşiyor olması ve YDG-H ile güvenlik güçlerinin bu mahallerdeki evlerin civarında ya da yanında mevzilenmeleri, sivil can kayıplarına ve yaralanmalara yol açmaktadır. Nitekim Kılıç ailesinden 2 kişinin öldüğü, 2 kişinin de yaralandığı vakada, aile fertlerinin iki ateş arasında kaldıkları, can kayıplarıyla ilgili olarak da kimsenin sorumluluğu üstlenmediği gözlemlenmiştir.

Özyönetim gibi bir talebin gerektirdiği yasal değişim için sivil ve siyasi mücadele yerine, hendeklerin kazılması ve silahlı eylemlerin gerçekleştirilmesi suretiyle fiili ve çatışmalı bir durumun oluşturulması, sivil can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kılmakta, meskûn mahallerde çatışmalara davetiye çıkartmaktadır.

MAZLUMDER olarak bu tür eylemlerin mevcut şiddet ortamının devamına yol açtığını, şiddete dayalı hareket tarzının ve bu bağlamda yapılan operasyonların çözüm getirmediğini vurguluyoruz

PKK ve bağlı birimlerine, silahlı eylemlerine son verme ve bu gerçekleşene kadarki süreçte çatışmaların sivil yaşam alanlarından uzaklaştırılması çağrımızı tekrarlıyoruz.

Tüm tarafların çatışmasızlık ortamının tesisi için sorumluluk almasını, hendek ve barikatların kaldırılmasını, çatışmaların bir an önce ateşkes ile bitirilmesini, tarafların mutabık kalacağı kişilerden üçüncü bir göz şeklinde oluşturulacak bir gözlem heyeti eşliğinde kalıcı bir çözüme odaklı diyalogun ve siyasi müzakerelerin başlatılmasını ve nihai hedefte insan hayatını önceleyen bir sistem üzerinde anlaşmaya varılmasını talep ediyoruz.

C.5) Şırnak İli Silopi İlçesi İnceleme Gözlem Raporu (4 Şubat 2016)

Tespit ve Kanaatler

Yasak sürecinde cami, hastane ve okul gibi kamu hizmet binalarının güvenlik güçleri ve YDGH tarafından mevzi olarak kullanıldığı yönündeki iddialar, Uluslararası Silahlı Çatışmalar Hukuku'nun açıkça ihlal edilmesi anlamına gelmektedir.

Birleşmiş Milletler tarafından tanınmış ve Türkiye'nin de imza koyduğu self-determinasyon hakkı ya da Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na yönelik taleplerin, sivil ve siyasi mücadele kanallarıyla aranmasının meşruiyeti kuşku götürmez iken silahlı örgütler eliyle hendeklerin kazılması, barikatların kurulması ve silahlı eylemlerin gerçekleştirilmesi içinden çıkılmaz bir şiddet sarmalına sebebiyet vermekte, sivil can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kılmakta, meskûn mahallerde çatışmalara davetiye çıkararak sivilleri çatışmaların ortasında bırakarak başta yaşam hakkı olmak üzere sağlık ve eğitim hakkı ihlallerine neden olmaktadır.

Bu tür eylemlerin mevcut şiddet ortamına yol açtığını, YDGH ve ona bağlı grupların şiddete dayalı hareket tarzının ve bu bağlamda yapılan operasyonların, çözümün değil çözümsüzlüğün devamına zemin hazırladığını bir kez daha vurguluyoruz.

MAZLUMDER olarak, karşı karşıya olduğumuz sorunun ve sürecinin arz ettiği kritik durumu yeniden hatırlatıyor; daha önce de yaptığımız gibi, PKK ve bağlı birimlerine, silahlı eylemlerine kesin bir şekilde son verme çağrımızı tekrarlıyoruz. Devlet yetkililerinin de, ilan edilecek bir ateşkesi yeniden Çözüm Süreci'ni dönüştürecek adımları atarak kalıcılaştırması, bu bağlamda geçmişte olduğu gibi askeri yahut siyasi yargılama şeklindeki uygulamaları değil, yeniden diyalog ve müzakere yöntemini esas alması, sorunun çözümü açısından tek makul yoldur. Yeni bir çözüm arayışının, bu defa toplumun tüm kesimlerin taleplerini ve katılımını temin edecek bir formatta tahkim edilerek başlatılmasını talep ediyoruz.

Çatışmalı ortam ve sokağa çıkma yasakları, temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal eden bir sürece yol açmak suretiyle, toplumsal barış, huzur ve güvenliği tehdit etmektedir. Bu durumun daha fazla sürmemesi ve öncelikle çatışmasızlık ortamının, sonrasında kalıcı bir çözümün sağlanması için, tüm taraflarca sorumluluk alınması gerekmektedir.

Çalışmayı Hazırlayan
Beytullah Önce
MAZLUMDER Genel Sekreter Yardımcısı